

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2004/14
Karar Sayısı : 2004/84
Karar Günü : 23.6.2004
Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 22.10.2005 - 25974

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Ali TOPUZ, Haluk KOÇ ve 119 Milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 25.12.2003 günlü, 5035 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

A- 18.2.1963 günlü, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun 5. maddesini değiştiren 23. maddesinin,

B- 197 sayılı Yasa'nın 6. maddesinde yer alan (II), (III) ve (IV) sayılı tarifeleri değiştiren 24. maddesinin,

C- 50. maddesinin (d) bendinin,

Anayasa'nın 2., 7., 8., 10., 11. ve 73. maddelerine aykırılığı savıyla iptalleri ve yürürlüklerinin durdurulması istemidir.

II- YASA KURALLARI

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

25.12.2003 günlü, 5035 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un iptali istenilen 23., 24. maddeleri ile iptali istenilen (d) bendini de içeren 50. maddesi şöyledir:

1- “MADDE 23.- 197 sayılı Kanunun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 5.- Otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri ile motosikletler aşağıdaki (I) sayılı tarife göre vergilendirilir.

(I) SAYILI TARİFE

	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)				
Motor Silindir Hacmi (cm ³)	1 - 3 yaş	4-6 yaş	7-11 yaş	12-15 yaş	16 ve yukarı yaş
1- Otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri					
1300 cm ³ ve aşağısı	250.000.000	175.000.000	100.000.000	75.000.000	30.000.000
1301-1600 cm ³ 'e kadar	400.000.000	300.000.000	175.000.000	125.000.000	50.000.000
1601-1800 cm ³ 'e kadar	700.000.000	550.000.000	325.000.000	200.000.000	80.000.000
1801-2000 cm ³ 'e kadar	1.100.000.000	850.000.000	500.000.000	300.000.000	120.000.000
2001-2500 cm ³ 'e kadar	1.650.000.000	1.200.000.000	750.000.000	450.000.000	180.000.000
2501-3000 cm ³ 'e kadar	2.300.000.000	2.000.000.000	1.250.000.000	675.000.000	250.000.000
3001-3500 cm ³ 'e kadar	3.500.000.000	3.150.000.000	1.900.000.000	950.000.000	350.000.000
3501-4000 cm ³ 'e kadar	5.500.000.000	4.750.000.000	2.800.000.000	1.250.000.000	500.000.000
4001 cm ³ ve yukarısı	9.000.000.000	6.750.000.000	4.000.000.000	1.800.000.000	700.000.000
2- Motosikletler					
100-250 cm ³ 'e kadar	50.000.000	40.000.000	30.000.000	20.000.000	10.000.000
251-650 cm ³ 'e kadar	100.000.000	75.000.000	50.000.000	30.000.000	20.000.000
651-1200 cm ³ 'e kadar	250.000.000	150.000.000	75.000.000	50.000.000	30.000.000
1201 cm ³ ve yukarısı	600.000.000	400.000.000	250.000.000	200.000.000	100.000.000

(I) sayılı tarifiede yer alan otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerlerine ait vergi tutarlarının Türkiye Sigorta ve Reasürans Birliği tarafından her yılın Ocak ayında ilan edilen kasko sigortası değerlerinin % 6'sını aşması halinde, aynı yaş grubunda bulunan taşıtlara ait vergi tutarlarını, bir alt kademedeki taşıtlara isabet eden vergi tutarı olarak belirlemeye, bu oranı % 4'e kadar indirmeye ve kanuni oranına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

2- “**MADDE 24.-** 197 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde yer alan (II), (III) ve (IV) sayılı tarifeler aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.”

(II) SAYILI TARİFE

Taşıt Cinsi ve Oturma Yeri/Azami Toplam Ağırlığı	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)		
	1 - 6 yaş	7 -15 yaş	16 ve yukarı yaş
1) Minibüs	300.000.000	200.000.000	100.000.000
2) Panel van ve motorlu karavanlar (Motor Silindir hacmi)			
1900 cm ³ ve aşağısı	400.000.000	250.000.000	150.000.000
1901 cm ³ ve yukarısı	600.000.000	400.000.000	250.000.000
3) Otobüs ve benzerleri (Oturma Yeri)			
25 kişiye kadar	750.000.000	450.000.000	200.000.000
26-35 kişiye kadar	900.000.000	750.000.000	300.000.000
36-45 kişiye kadar	1.000.000.000	850.000.000	400.000.000
46 kişi ve yukarısı	1.200.000.000	1.000.000.000	600.000.000
4) Kamyonet, kamyon, çekici ve benzerleri (Azami Toplam Ağırlık)			
1.500 kg'a kadar	300.000.000	200.000.000	100.000.000
1.501-3.500 kg'a kadar	600.000.000	350.000.000	200.000.000
3.501-5.000 kg'a kadar	900.000.000	750.000.000	300.000.000
5.001-10.000 kg'a kadar	1.000.000.000	850.000.000	400.000.000
10.001-20.000 kg'a kadar	1.200.000.000	1.000.000.000	600.000.000
20.001 kg ve yukarısı	1.500.000.000	1.200.000.000	700.000.000

(III) SAYILI TARİFE

Taşıt Cinsi ve Motor Gücü (BG)	Taşıtların Yaşları ile Her Motor Gücü Birimi (BG) için Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)			
	1-3yaş	4-5 yaş	6-10 yaş	11 ve yukarı yaş
Yat, kotra ve her türlü motorlu özel tekneler				
10-20 BG'ne kadar	15.000.000	10.000.000	5.000.000	2.000.000
21-50 BG'ne kadar	20.000.000	15.000.000	9.000.000	4.000.000
51-100 BG'ne kadar	25.000.000	20.000.000	12.000.000	5.000.000
101-150 BG'ne kadar	30.000.000	25.000.000	15.000.000	7.000.000
151 BG ve yukarısı	45.000.000	35.000.000	20.000.000	10.000.000

(IV) SAYILI TARİFE

Taşıt Cinsi ve Azami Kalkış Ağırlığı	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)			
	1 - 3 yaş	4-5 yaş	6-10 yaş	11 ve yukarı yaş
Uçak ve helikopterler				
1.150 kg'a kadar	5.000.000.000	4.000.000.000	3.000.000.000	2.400.000.000
1.151-1.800 kg'a kadar	7.500.000.000	6.000.000.000	4.500.000.000	3.600.000.000

1.801- 3.000 kg'a kadar	10.000.000.000	8.000.000.000	6.000.000.000	4.800.000.000
3.001- 5.000 kg'a kadar	12.500.000.000	10.000.000.000	7.500.000.000	6.000.000.000
5.001- 10.000 kg'a kadar	15.000.000.000	12.000.000.000	9.000.000.000	7.200.000.000
10.001- 20.000 kg'a kadar	17.500.000.000	14.000.000.000	10.500.000.000	8.400.000.000
20.001 kg ve yukarısı	20.000.000.000	16.000.000.000	12.000.000.000	9.600.000.000

3- “MADDE 50.- Bu Kanunun;

a) 1 ve 5 inci maddeleri 31.12.2003 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 3, 4, 6, 7, 10, 18, 19, 20, 30, 31, 46, 47, 50 ve 51 inci maddeleri, 8 inci maddesi ile Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına eklenen (ı) ve (n) bentleri, 11 inci maddesiyle aynı Kanuna eklenen geçici 20 nci maddenin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları ve 49 uncu maddenin (1) numaralı fıkrası yayımı tarihinde,

c) 24 üncü maddesi ile değiştirilen Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde yer alan (II) sayılı tarifenin (4) numaralı bendi ile 48 inci maddesinin (7) numaralı fıkrasının (d) bendi 1.1.2005 tarihinde,

d) Diğer hükümleri 1.1.2004 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

Yürürlüğe girer.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde iptali istenilen kuralların Anayasa'nın 2., 7., 8., 10., 11. ve 73. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Aysel PEKİNER, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN ve Fazıl SAĞLAM'ın katılmalarıyla 4.3.2004 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin bu konudaki raporun hazırlanmasından sonra karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 30. maddesinin birinci fıkrası gereğince, Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN ile Bakanlık Müsteşarı Hasan Basri AKTAN ve Gelirler Genel Müdürü Osman ARIOĞLU'nun 8.6.2004 günlü sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- 5035 Sayılı Yasa'nın 23. Maddesiyle Değiştirilen 197 Sayılı Yasa'nın 5. Maddesinin İlk Fıkrası ile 24. Maddesiyle Aynı Yasa'nın 6. Maddesinde Yapılan Değişikliğin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, motor silindir hacmi ve yaşın verginin konusunu oluşturan taşıtın gerçek değerini yansıtmaması nedeniyle bir servet vergisi niteliğinde olan motorlu taşıtlar vergisinin, taşıtın gerçek değerine göre belirlenemediği, aynı silindir hacmi ve yaştaki değeri birbirinden çok farklı taşıtlar için aynı verginin alınmasının, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı ile eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğu; Yasa'nın gerekçesinde de taşıtın gerçek değeri ile bağlantılı vergileme için en uygun ölçütün taşıtın kasko sigortası değeri olduğunun ifade edildiği, sadece motor silindir hacmi ve yaş unsurlarına göre vergi alınmasının mali gücü aşan miktarda vergi alınmasına yol açtığı; bu durumun Yasa'nın 23. maddesiyle değiştirilen 197 sayılı Yasa'nın 5. maddesinin son fıkrasındaki Bakanlar Kurulu'na yetki veren kuralda da açıkça görüldüğü; 24. madde ile değiştirilen (II), (III) ve (IV) sayılı tarifeler kapsamındaki taşıtların vergi miktarının, yaş, motor silindir hacmi, oturma yeri sayısı, motor gücü, azami toplam ağırlık ve azami kalkış ağırlığı ölçütlerine göre belirlendiği, oysa bunlardan hiçbirisinin verginin konusunu oluşturan taşıtın, bu bağlamda servet unsurunun değerini yansıtmada yeterli olamadığı ve vergi yükünün birbirinden çok farklı ve adaletsiz bir şekilde dağılımına yol açarak kanun önünde eşitlik ilkesini zedelediği; ayrıca belirtilen ölçütlere göre vergilendirmenin, değeri birbirinden çok farklı taşıtlarda aynı verginin alınması sonucunu doğurduğu, bunun da Anayasa'nın 10. maddesine ve vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı ile herkesin mali gücüne göre vergi ödemesini öngören Anayasa'nın 73. maddesine; Anayasa'ya aykırı bir hükmün, hukuk devleti ve Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle bağdaşmaması nedeniyle de Anayasa'nın 2. ve 11. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

197 sayılı Yasa'nın 5035 sayılı Yasa'nın 23. maddesi ile değiştirilen 5. maddesinin ilk fıkrasında yer alan (I) sayılı tarifiede; otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri ile motosikletlerin, aynı Yasa'nın 24. maddesi ile değiştirilen 6. maddesinde yer alan (II) sayılı tarifiede; minibüs, panel van ve motorlu karavanlar, otobüs ve benzerleri, kamyonet, kamyon, çekici ve benzerlerinin, (III) sayılı tarifiede, yat, kotra ve her türlü motorlu özel teknelerin, (IV) sayılı tarifiede; uçak ve helikopterlerin vergileme ölçüleri ve vergi tutarları belirlenmiştir.

(I) sayılı tarifiede, daha önce beş kademede uygulanmakta olan “net ağırlık” ile “lüks otomobil” ölçütüne son verilerek, dokuz kademede uygulanması öngörülen “motor silindir hacmi (cm³)” ölçü alınmış, eski tarifiede; “1-6, 7-15, 16 ve daha yukarı” olmak üzere üçe ayrılan yaş grubu, yeni tarifiede; “1-3, 4-6, 7-11, 12-15, 16 ve yukarı” biçiminde beş gruba çıkarılmıştır. Ayrıca, (I) sayılı tarife kapsamındaki panel vanlar (II) sayılı tarifeye aktarılmış, tarifiede yer almayan motosikletler ise, beş yaş grubu ve motor silindir hacimlerine göre dört kademe oluşturularak (I) sayılı tarife kapsamına alınmış ve birinci fıkradaki otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları sözcüklerine “ve benzerleri” eklenmiştir. (II) sayılı tarifiede; “1-6, 7-15 ile 16 ve yukarı” yaş gruplarında herhangi bir değişiklik yapılmamış, ancak motor silindir

hacimlerine göre iki kademe oluşturularak panel van ve motorlu karavanlar tarifeye eklenmiş, kamyonet, kamyon, çekici ve benzerlerinin vergilendirilmesinde, “istiab haddi” yerine “azami toplam ağırlık” ölçüsü esas alınmış ve kapsamdaki taşıtların vergi tutarları değişik oranlarda artırılmıştır. Minibüsler için vergilendirmede sadece “yaş” ölçü alınmıştır. Kapsamdaki diğer taşıtlardan panel van ve motorlu karavanlar, motor silindir hacimlerine göre “iki”, otobüs ve benzerleri, oturma yeri sayılarına göre “dört”, kamyonet, kamyon, çekici ve benzerleri azami toplam ağırlıklarına göre “altı” kademe oluşturulmak suretiyle üç yaş grubu esas alınarak vergilendirilmiştir. (III) sayılı tarifiede; “1-3, 4-5, 6-15, 16 ve yukarı yaş” olmak üzere dört yaş grubu ve beş kademe oluşturularak “motor gücü (BG)”; (IV) sayılı tarifiede de dört yaş grubu ve yedi kademe oluşturularak “azami kalkış ağırlığı” ölçüleri esas alınmıştır.

Anayasa'nın “Vergi ödevi” başlıklı 73. maddesinin birinci fıkrasında, “*Herkes kamu giderlerini karşılamak üzere malî gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür*” denilerek, kamu giderlerini karşılamak üzere ödenen verginin “malî güce göre alınması” ve “genelliği” ilkeleri benimsenmiştir.

Genellik ilkesi, malî gücü olan herkesin, vergi yükümlüsü olmasını ve ayırım gözetilmeksizin gelir, servet veya harcamaları üzerinden vergi ödemesini gerektirir.

Malî güce göre vergilendirme ise, verginin, yükümlülerin ekonomik ve kişisel durumlarına göre alınmasıdır. Bu ilke, malî gücü fazla olanın, az olana oranla daha fazla vergi ödemesi gereğini belirtir. “Malî güç”, genellikle “ödeme gücü” anlamında kullanılmaktadır. Kamu maliyesi yönünden gelir, servet ve harcamalar malî gücün göstergesidir. Verginin, herkesten malî gücüne göre alınması, aynı zamanda eşitlik ilkesinin vergilendirme alanına yansımasıdır. Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan “yasa önünde eşitlik” ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlayarak yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemek olduğundan, bu ilkenin, vergi yükünün dağılımında gözetilmesi gereken temel bir unsur olduğu kuşkusuzdur. Malî gücü aynı olanlardan aynı, farklı olanlardan da farklı tutarda vergi alınması vergide eşitlik ilkesinin esasını oluşturur. Bu bağlamda, 73. maddenin ikinci fıkrasında da vergi yükünün adaletli ve dengeli bir biçimde dağılımı öngörülerek eşitlik ve hukuk devleti temelinde maliye politikasının sosyal amacı vurgulanmıştır.

Motorlu taşıtlar vergisi, konusu motorlu kara, hava ve deniz taşıtları olan bir servet vergisi niteliğindedir. Servet, genelde ekonomik bir anlam taşır. Ekonomik anlamda servetin vergilendirilmesinde, servetin gerçek değerinin saptanmasını sağlayan ölçülerin kabulü gerekir. Taşıtların gerçek değerinin tespiti, getirilen yasal ölçünün mali gücü yansıtması, adaletli ve dengeli olması bakımından önem taşımakta ise de motorlu taşıtlar vergisinde olduğu gibi kimi durumlarda, gerçek değeri saptamanın çok zor veya olanaksız bulunması ya da bunun verginin toplanmasında aksamalara yol açması, ekonomik olmaması gibi nedenlerle yasa koyucunun farklı özellikleri esas alarak gerçek değere en yakın değer bulunabilmesi için vergilendirmenin anayasal ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla değişik ölçüler öngörebileceğinin kabulü gerekir.

197 sayılı Yasa'nın 5035 sayılı Yasa ile değiştirilen 5. ve 6. maddelerinde düzenlenen tarifelerde, motor silindir hacmi (cm³), taşıt cinsi, oturma yeri, azami toplam ağırlık, motor gücü (BG), azami kalkış ağırlığı ve yaş gibi teknik nitelikteki vergileme ölçüleri esas alınmış, ancak aynı özellikteki araçlara sahip olan yükümlüler arasında ayırım ve ayrıcalık yapılmamıştır.

Açıklanan nedenlerle, 5035 sayılı Yasa'nın 23. ve 24. maddeleriyle yapılan dava konusu değişiklikler, Anayasa'nın 2., 10., 11. ve 73. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

2- 5035 Sayılı Yasa'nın 23. Maddesiyle Değiştirilen 197 Sayılı Yasa'nın 5. Maddesinin İkinci Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin, keyfi uygulamalara yol açabilecek kadar geniş ve ölçüsüz olması nedeniyle yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine; belirsiz olması nedeniyle de yürütme yetkisi ve görevi, "Anayasa ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" biçiminde tanımlanan; idarenin kanuniliği ve hukuk devletinin gereği olan hukuk güvenliği ilkesine aykırı olduğu, Anayasa'ya aykırı bir hükmün aynı zamanda Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle de bağdaşmadığı belirtilerek, Bakanlar Kurulu'na yetki veren kuralın, Anayasa'nın 2., 7., 8., 11. ve 73. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

197 sayılı Yasa'nın 5035 sayılı Yasa'nın 23. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, (I) sayılı tarifiede yer alan otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerlerine ait vergi tutarlarının Türkiye Sigorta ve Reasürans Birliği tarafından her yılın Ocak ayında ilan edilen kasko sigortası değerlerinin % 6'sını aşması halinde, aynı yaş grubunda bulunan taşıtlara ait vergi tutarlarını, bir alt kademedeki taşıtlara isabet eden vergi tutarı olarak belirlemeye, bu oranı % 4'e kadar indirmeye ve kanuni oranına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır*" denilerek verginin kanuniliği ilkesi benimsenmiştir. Buna göre, takdire dayalı keyfi uygulamaları önleyecek sınırlamaların yasada yer alması ve vergi konulması, değiştirilmesi veya kaldırılmasının yasa ile yapılması gerekir.

Anayasa'nın 73. maddesinin dördüncü fıkrasında da "*vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir*" denilmektedir.

Bireylerin sosyal ve ekonomik durumlarını etkileyecek keyfi uygulamalara neden olunmaması için vergiyi doğuran olay, matrah, oran, tarh, tahakkuk, tahsil, yaptırım ve zamanaşımı gibi vergilendirmenin temel öğelerinin yasalarla belirlenmesi gerekir. Ancak, konunun özelliği gereği, ayrıntılarının yasada düzenlenmesinin olanaklı bulunmadığı durumlarda, anayasal ilkelere uyulmak ve yasal çerçevesi çizilmek koşuluyla uygulamaya ilişkin konularda, açıklayıcı ve tamamlayıcı nitelikte düzenleyici işlem yapma hususunda yürütme organı yetkilendirilebilir.

Dava konusu ikinci fıkra ile Bakanlar Kurulu'na sadece yasa ile belirlenmiş sınırlar arasında değişiklik yapmak ya da fıkroda öngörülen koşulların gerçekleşmesine bağlı olarak aynı yaş grubundaki taşıtlar için vergi tutarlarını bir alt kademeye göre saptama yetkisi verildiğinden, idarenin kanuniliği ve hukuk güvenliği ilkelerinin zedelendiğinden söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle, kural Anayasa'nın 73. maddesine ve bu bağlamda, 2., 7., 8. ve 11. maddelerine de aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

3- 5035 Sayılı Yasa'nın 50. Maddesinin (d) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, motorlu taşıtlar vergisi yönünden, 1.1. 2004 tarihinde vergiyi doğuran olay tamamlanmış olmasına karşın, 2.1.2004 tarihinde yayımlanan 5035 sayılı Yasa'nın geriye yürür biçimde düzenlendiği böylece, vergi yükünün artırıldığı bu durumun, Anayasa'nın 73. maddesindeki verginin kanuniliği ile kazanılmış hakların korunması ve hukuk devleti ilkelerine aykırı olduğu, ayrıca Anayasa'ya aykırı bir hükmün, Anayasa'nın 11. maddesindeki Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesiyle de bağdaşmayacağı ileri sürülmüştür.

Hukuk devletinin sağlamakla yükümlü olduğu hukuk güvenliği, kural olarak yasaların geriye yürütülmemesini gerekli kılar. “Yasaların geriye yürümezliği ilkesi” uyarınca, yasalar kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirdiği, kazanılmış hakların korunması, mali haklarda iyileştirme gibi kimi ayrıksı durumlar dışında ilke olarak yürürlük tarihlerinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılırlar; geçmiş, yeni çıkarılan bir yasanın etki alanı dışında kalır. Bu nedenle, sonradan yürürlüğe giren yasaların geçmiş ve kesin nitelik kazanmış hukuksal durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindendir.

5035 sayılı Yasa'nın 50. maddesinin (d) bendi ile, 197 sayılı Yasa'nın 5035 sayılı Yasa'nın 23. ve 24. maddeleri ile değiştirilen 5. ve 6. maddelerinin, Yasa'nın yürürlük tarihi olan 2.1.2004 tarihi yerine 1.1.2004 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmüştür. Buna göre, 5. maddenin birinci fıkrasında yer alan (I) sayılı tarife ve ikinci fıkrasında yer alan Bakanlar Kurulu'na yetki veren kural, 6. maddesinde yer alan, kamyonet, kamyon, çekici ve benzerlerini içeren ve 5035 sayılı Yasa'nın 50. maddesinin (c) bendi uyarınca 1.1.2005 tarihinde yürürlüğe girecek olan (4) numaralı bent hariç, (II) sayılı tarife ile (III) ve (IV) sayılı tarifeler, 1.1.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Motorlu taşıtlar vergisi, 197 sayılı Yasa'nın 9. maddesine göre, her takvim yılının Ocak ayı başında kendiliğinden tarh, tebliğ ve tahakkuk etmiş sayılan, Ocak ve Temmuz aylarında da iki eşit taksitte ödenen, kendine özgü bir servet vergisi niteliğindedir.

197 sayılı Yasa'nın 9. maddesine göre, 2004 yılı motorlu taşıtlar vergisi, 1.1.2004 tarihi itibarıyla tarh, tebliğ ve tahakkuk etmiş, ancak birinci ve ikinci taksitlerin ödeme süresi geçirilmeden dava konusu kuralla; önceki Yasa döneminde başlamış ve henüz sonuçları doğmamış bir hukuksal ilişki, yeniden düzenlendiğinden bu durumun geriye yürüme olarak nitelendirilmesi olanaklı değildir.

Açıklanan nedenlerle kural, Yasa'nın 23. ve 24. maddeleri yönünden Anayasa'nın 2., 11. ve 73. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM ve Fazıl SAĞLAM bu görüşe katılmamışlardır.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

25.12.2003 günlü, 5035 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un,

A- 18.2.1963 günlü, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun 5. maddesini değiştiren 23. maddesinin,

B- 197 sayılı Yasa'nın 6. maddesinde yer alan (II), (III) ve (IV) sayılı tarifeleri değiştiren 24. maddesinin (II) sayılı tarifesinin (4) sayılı bendi dışında kalan bölümlerinin,

C- 50. maddesinin (d) bendinin,

YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

D- (II) sayılı tarifenin kamyonet, kamyon, çekici ve benzerlerine ilişkin (4) sayılı bendi 5035 sayılı Yasa'nın 50. maddesinin (c) bendi gereğince 1.1.2005 tarihinde yürürlüğe gireceğinden, 5035 sayılı Yasa'nın 24. maddesinin (II) sayılı tarifenin yürürlüğe girmeyen (4) sayılı bendinin **YüRüRLüğüNüN DURDURULMASI İSTEMİNİN İNCELENMEKSİZİN REDDİNE,**

23.6.2004 gününde OYBİRLİğİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

25.12.2003 günlü, 5035 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un;

A) 1- 18.2.1963 günlü, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun 5. maddesini değiştiren 23. maddesinin,

2- 197 sayılı Yasa'nın 6. maddesinde yer alan (II), (III) ve IV) sayılı tarifeleri değiştiren 24. maddesinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİğİYLE,

B) 50. maddesinin (d) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOğLU, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM ile Fazıl SAğLAM'ın karşıoiyları ve OYÇOKLUğUYLA,

23.6.2004 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	ye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI

ye	ye	ye
Fulya KANTARCIOğLU	Ertuğrul ERSOY	Tülay TUğCU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

Fazıl SAĞLAM

Üye

A. Necmi ÖZLER

KARŞIOY GEREKÇESİ

25.12.2003 günlü, 5035 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 50. maddesinin dava konusu (d) bendi ile Yasa'nın 23. ve 24. maddelerinin yürürlük tarihi, yayımlandığı gün olan 2.1.2004 tarihinden geriye alınarak 1.1.2004 olarak öngörülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti olmanın önceliklerinden biride kuşkusuz hukuk güvenliğinin sağlanmasıdır. Hukuk devletinde kural olarak yasaların geriye yürütülmemesi hukuk güvenliğinin gerçekleştirilmesine yöneliktir. Kanunların geriye yürümezliği ilkesi, yasaların ancak, yürürlüğe girdikleri tarihten sonraki hukuki durumlara uygulanabilmeleri sonucunu doğurur. Bu tarihten önceki olaylar yeni yasanın etki alanı dışında kalır. Bu nedenle kural olarak sonradan yürürlüğe giren yasaların geçmiş ve kesin nitelik kazanmış hukuksal durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindendir. Kişilerin hukuk güvenliklerinin zedelenmesine, hak kaybına uğramalarına neden olmayacak kazandırıcı işlemlerin ise bu kapsamda düşünülemeyeceği açıktır.

197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun 9. maddesine göre, motorlu taşıtlar vergisi, taşıtların kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairesi tarafından her yıl Ocak ayının başında yıllık olarak tahakkuk ettirilmiş sayılır. Yıl içinde bu Yasa'nın 10. ve 11. maddeleri uyarınca, vergi miktarlarında bir değişiklik olması halinde, bu değişikliğe göre ödenecek vergi, değişiklik, takvim yılının ilk altı ayında yapılmış ise takip eden son altı aylık dönemin başında, son altı ayında yapılmış ise takip eden takvim yılı başında tahakkuk ettirilmiş sayılır. Tahakkuk ettirilen vergi, ayrıca mükellefe tebliğ olunmaz ve vergi tahakkuk ettirilen günde tebliğ edilmiş sayılır.

Bu düzenlemeyle motorlu taşıtlar vergisi, Ocak ayının birinci gününde mükellef yönünden tarh, tahakkuk ve tebliğ edilmiş sayılarak kesinleştirilmekte, bu tarihten sonra vergi

miktarlarındaki olası artışlar ise takvim yılının ilk ya da ikinci altı ayında olmasına göre bu tarihi izleyen yarı yıla yansıtılmaktadır.

Motorlu taşıtlar vergisine ilişkin tarifelerde değişikliğe yol açan kuralların yürürlüğünün, Yasa'nın Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği 2.1.2004 tarihinden bir gün geriye alınarak 1.1.2004 olarak saptanmasını öngören dava konusu kural, vergi mükellefleri yönünden 1 Ocak 2004 tarihinde yasa gereği kesinleşen verginin değişmesine neden olarak hukuk güvenliğinin zedelenmesine yol açmıştır. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, takvim yılının ilk yarısının son gününde yapılan artışların geriye yürütülmesi ile ikinci gününde yapılan değişikliğin geriye yürütülmesi arasında bir fark bulunmamaktadır.

Belirtilen nedenlerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 2. maddesinde tanımlanan hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Mustafa YILDIRIM	Fazıl SAĞLAM

KARŞIOY YAZISI

Dava dilekçesinde, motorlu taşıtlar vergisi yönünden vergiyi doğuran olay tamamlanmış olmasına rağmen, sonradan yayımlanan 5035 sayılı Yasa'nın yürürlük tarihi geriye yürütülerek, motorlu taşıtlar vergisi mükelleflerinin vergi yükünün artırıldığı, bu durumun Anayasa'nın 2., 11. ve 73. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2.1.2004 günlü, 5035 sayılı Yasa'nın 50. maddesinin iptali istenen (d) bendinde, yeni belirlenen motorlu taşıtlar vergisinin tarh, tebliğ ve tahakkuk işleminin (I), (II), (III) ve (IV) sayılı tarifelerin motorsiklet, kamyon, çekici ve benzerleri dışında kalan taşıtlar yönünden yürürlük tarihinin 1.1.2004 olduğu hükme bağlanmıştır.

Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini koruyan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Yasalar, kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirdiği durumlar dışında kural olarak yürürlük tarihlerinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılırlar. Geçmiş, yeni çıkarılan bir yasanın etki alanı dışında kalır. Sonradan yürürlüğe giren yasaların geçmiş ve kesin nitelik kazanmış hukuksal durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindendir.

Esas Sayısı : 2004/14
Karar Sayısı : 2004/84

5035 sayılı Yasa, 2.1.2004 günlü, 25334 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandığı halde, 50. maddesinin (d) bendi, motorlu taşıtlar vergisinin tarh, tebliğ ve tahakkuk işleminin 1.1.2004 tarihinden geçerli olmak üzere gerçek anlamda geriye yürütülerek uygulanmasını öngörmektedir.

Vergi tutarları ile birlikte vergileme ölçütleri de değiştirilerek artırılan yeni motorlu taşıtlar vergisi, itiraz konusu kuralla geçmişe etkili olacak şekilde yürürlüğe konularak, önceki Yasa uyarınca yılın başında tarh, tebliğ ve tahakkuk ederek tamamlanmış ve hukuksal sonuçları doğmuş olan motorlu taşıtlar vergisi uygulanamaz hale getirilmektedir. Bu durum, hukuk güvenliğini zedelemekte ve Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan ve yukarda nitelikleri açıklanan hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenle, söz konusu kuralın iptali gerektiği görüşünde olduğumdan, aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye

Mehmet ERTEN